

lastne moči in se izgublja v čustvenih reakcijah namesto v močni volji. Tu je dilema med močjo in voljo. Iz tega dvosmerja se razvija cela vrsta potez, ki so nam bistvene.

4.) Končno je značilen za nas še neki slovenski pesimizem, ki temelji na neke vrste slovenskem fatalizmu (primerjaj tudi mitos o desetem bratu), saj je zapopaden v pričakovanju odrešilne ure, ki bo napočila kar sama od sebe. Ta fatalizem se kaže v nenehni želji po pozabi, v opojni pijanosti in omami, kjer ginejo obrisi resničnosti. Ne mislim, da bi naš človek ne bil računajoč, misleč, da ne bi delal. A močnejša kot drugod je pri nas zavest, da delo ni cilj, marveč sredstvo. Kakor je značilen za nas razkol med resničnostjo in hrepemenjem, prav tako je značilen razkol med umetnostjo in življenjem, med umetnikom in občinstvom.

(Konec prihodnjič.)

SNEŽI, SNEŽI

ALFONZ GSPAN

(Srečku Kosovelu.)

Na lehe, na polja,
na strehe, na pota
sneži, sneži...

In veter med drevjem,
stopinja v samoti
ihiti, ihiti...

Sem sanjal o solncu,
o morju, o tebi;

iskal sem te v gmajni,
v gozdu, v temi —
Te ni, te ni...

Na steze samotne,
na križe temotne
zdaj le še tiho,
globoko sneži...

TROJE DEKLIŠKIH PESMI

ALFONZ GSPAN

I

Dragi, saj vem...
Bela so pota,
zlate so zore,
sinje so gore,
kličejo, vabijo...
Ti jih pa slušaš in greš...
Dragi, kaj veš?...

Kadar bo sneg,
pota vseprek,
solnca nikjer,
črn večer —
dragi, kaj veš,
da bom vso noč
na pragu tebe čakala?...

II

V moji kapelici lučka gori,
vsa je v pričakovanju.

Rože v vazah dehtë,
nizko se sklanjajo,

bele zavese strmé,
tanko pozvanjajo.
Zlati prameni po vratih
tiho teko in sanjajo,
da bodo prvi poljubili tvoje oči...

III

Dragi, če si,
ogласi se mi.

Tudi če si za deveto goro,
tudi če te nikoli več k meni ne bo,
samo reci, da si —
le da mi solza lučke ne pogasi...

TOVARIŠI IN JAZ

PREDAVANJE V CELJU — RIHARD JAKOPIČ

Kadar zapojo večerni zvonovi in lega mrak na utrujeno življenje, tedaj se ozre človek nazaj v življenja dan, da premeri svojo pot od začetka do kraja, da se še enkrat v duhu razveseli srečnih trenutkov hrepenenja in upanja, da se spominja svojih tovarišev, ki so ga spremljali na njegovi življenjski poti, da pretehta svoje in njihovo delo — koliko so obetali, koliko so dali —, da skuša popraviti v zadnjem trenutku še, kar je zagrešil, in napravi obračun čez svoje življenje.

Človek je družabno bitje, ustvarjen za skupno radost in skupno trpljenje, in njegovo življenje je toliko vredno, kolikor ga dá svojemu bližnjemu. Iz ljubezni se je rodilo življenje, ljubezen ga hrani, ljubezen ga olepšava in poveljuje. Če bi človek poslušal besede, ki se oglašajo v njem v blaženih trenutkih, ko ga razsvetli pamet, ter bi jim sledil, bi ustvaril lepše življenje sebi in drugim, kot pa si ga je ustvaril s svojo neumnostjo.

Pa človek je zagonetno bitje, samemu sebi skrivnost. Duh je in materija je in oboje hoče živeti. Dobro je v njem in slabo, mehek je kot cunja, trd kakor kamen, razdvojen v sebi, razdvojen s sočlovekom in z vso naravo. Eden vleče sem, drugi tja — in boj se začne.

Tedaj išče človek človeka. Tovariši se najdejo v skupni misli, da se lotijo dejanj, ki jih posameznik ne zmore.

Ko se spoji duša s telesom in zagleda človek luč življenja, tedaj mu je ves svet tovariš, kakor da bi se bilo vse, kar ga obdaja, porodilo obenem ž njim. Solnce, zemlja, luna in zvezde so mu tovariši, dan, mrak, noč, človek, živali, rastline — vse, kar se giblje in kar se ne